

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO : 1980/116

Karar NO : 1980/192

ÖZET : Politik ve ideolojik/işlenen, sıkıyönetim ilânına neden olan ve sıkıyönetim askeri mahkemeleri'nin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantısı bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği ilh.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : İrfan Camgöz ve arkadaşları

O L A Y : 15.12.1977 günü İstanbul, Şişli-Siyasal Bilimler YERSEK Okulunda öğrenci olan sanıkların; karşıt görüşleri nedeniyle okulda kavga çıkardıkları, birbirlerine " adiyen darp " ta buldukları, bu kavga nedeniyle diğer öğrenciler üzerinde korkun yaratarak okuldaki öğrenimin engellenmesine sebep oldukları ileri sürülerek İstanbul C.Savcılığı'nca 8.5.1978 günlü iddianame ile Türk Ceza Yasası'nın 188/6 ve son maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır. Karşılıklı adiyen darp ve ızzar suçundan dolayı sanıklar hakkında aynı gün C.Savcılığı, takipsizlik kararı vermiştir.

İstanbul 5.Asliye Ceza Mahkemesi, 6.2.1979 gününde 1978/534-1979/21 sayı ile; sanıkların eylemlerinin, sıkıyönetim ilânına neden olan Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik şiddet hareketlerinin kesin belirtileri kapsamına giren anarşik eylem ve davranışlar arasında yer aldığı, bu bakımdan davanın çözümünün 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemesi'nin görevine girdiği gerekçesiyle mahkemenin görevsizliğine karar vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi ; 27.6.1979 gününde 1979/261-465 sayı ile; ayrı görüşlere sahip sanıkların kavga etmeleri, birbirlerine darpta bulunmaları, bu arada okulda hasara sebebiyet vermeleri dışında öğrenim özgürlüğünü engelleme niteliğinde eyleme rastlanmadığı, öğrenimin biran için aksamasının, kavganın doğal sonucu bulunduğunu, sonuç olarak olayın yaygın şiddet eylemi niteliğinde olmadığı ve davaya bakmanın mahkemenin görevi dışında kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece İstanbul 5.Asliye Ceza Mahkemesi ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı

Esas NO: 1980/116

Askerî Mahkemesi'nin, tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davada verdikleri kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 16.6.1980 günlü oturumda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın Askerî Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; oturuma Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Ögüt'ün aynı doğrultudaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Suç, sıkıyönetim ilânından önce, sıkıyönetim bölgesinde işlenmiştir. Bu durumda görevli yargı yerinin belirlenmesi için sıkıyönetim ilân nedenlerine ilişkin Anayasa'nın 124. ve 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gerek Anayasa'nın 124. gerek sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinde yer alan hükümler karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan sanıklara atılı suç; politik ve ideolojik amaçla, sıkıyönetim ilânına neden olan, Anayasa'nın tanıdığı temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri niteliğinde ve bu yönü ile de sıkıyönetim askerî mahkemeleri'nin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunmaktadır. Nitekim dosyadaki belgeler ve özellikle olayın en yakın görgü tanığı olan polis memuru Fevzi Acar'ın 15.12.1977 ve 28.12.1977 günlü beyanları da bu hususu doğrulamaktadır. Tanık şifadesinde " Okulun 3. katında görevli iken içeride bulunan talebeler bağımaya başladılar. Kahrolsun faşizm, kahrolsun komünizm diye bağırıyorlar. Bu sırada 2. katın öğrencileri 3. kata çıktılar her iki öğrenci gurubu arasında kavga başladı. Kavga anında öğrenciler camları kırıyor, eşyaları tahrip ediyorlardı " demektedir. İkinci ve üçüncü kat öğrencileri arasındaki kavganın özel bir nedeni olmayıp, görüş ayrılığından kaynaklandığı, bu kavga sırasında öğrenimin aksadığı bir gerçektir. Her ne kadar sanıklar hakkında Türk Ceza Yasası'nın 188/6 ve son maddesinin uygulanması istemiyle dava açılmışsada; mahkemeler uygulanması istenen madde ile bağlı olmayıp iddianamede belirtilen olaylar ve fiillere bağlı olduklarından sanıklara atılı fiillerin izzarla birlikte öğrenim özgürlüğünü engellemek olduğu da anlaşılmaktadır. Şu hale göre sanıkların eylemleri sıkıyönetim ilân nedenlerine ilişkin yaygın şiddet eylemi olmakta bu yönüyle sıkıyönetim

Esas NO: 1980/116

askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunmakta ve davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Fethi Özdural, Servet Tüzün ve İsmet Onur bu görüşe katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin 27.6.1979 günlü 1979/261-465 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, Fethi Özdural, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un karşı cılarıyla ve oyçokluğuyla 16.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

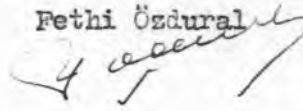
Başkan

Almet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

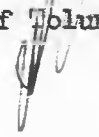
Üye

Halkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolunç

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

S/K

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/116

KARŞI AY YAZISI

Sanıklara isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılanmaları gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayini ve tesbit edilebilmesi için evveleminde sıkıyönetim askeri mahkemelerin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun ilgili maddelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13, 14 ve 15. maddeleri ile tedvin edilmiştir. Sanıklara isnat olunan suçlar sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 13. maddesinde belirtildiğine ve sıkıyönetim ilânını gerektiren hallere bağlı eylemler başlığını taşıyan bu madde de aynen, "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" denildiğine nazaran, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin sıkıyönetim ilânına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin "Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bulunması şeklinde iki esas kabul edilmiş olmaktadır.

Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ile 13. maddede yer alan irtibat deyiminin hukuki durumlarının neden ibaret olduğunun tayin ve tebbiti için;

a) Sıkıyönetim ilân sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyet Anayasa'sının 124. maddesinin,

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M.'nin kararı münderecatının incelenmesine lüzüm ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C./Yasası'nın 124. maddesinde sıkıyönetim ilân sebepleri olarak;

1- Savaş hali, 2-Savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, 3- Ayaklanma olması, 4-Vatan ve Cumhuriyet'e karşı kuvvetli ve eylemlî bir kalkışma olduğunu gösteren, 5- Ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren, 6-Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelen, 7- Temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri hakkında kesin belirtilerin meydana çıkması gibi haller gösterilmiştir.

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ise, "Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı 26.4.1979 tarihinden geçerli olmak üzere, sıkıyönetim yeniden iki ay süre ile uzatılması isteminde bulunulması" kararlaştırılmış işbu Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.'nin 25.4.1979 tarih ve 7. birleşiminde onaylanmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar, bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.Meclisinin kararı münderecatı ve Anayasa'nın 124. maddesi ve sanığa isnat olunan fiiller nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildikte; Anayasa'nın 66. maddesi gereğince T.B.M.Meclisince savaş hali ilânına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan sıkıyönetim ilânına dair kararnamede olduğu gibi "Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı sıkıyönetim ilânının "kararlaştırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi; işbu sıkıyönetim ilân kararının Anayasa'nın 124. maddesinde gösterilen sıkıyönetim ilân sebeplerinden "savaş hali"ni kapsadığının düşünülmesi bahis konusu olamayacağına

göre; sözü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve yukarıda sayılan eylemlerin, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçların ise murtabit suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, işbu maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belirli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceği esasını öngörmüştür. Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilân sebepleri olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, sıkıyönetim askeri mahkemelerince bakılması, sözü edilen mahkemelerin "Ceza etkinliğini arttırmak için hızlı yargılamayı sağlamak" şeklinde kuruluş gayeleri ile bağdaşmaz. Bu mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi ve sayısı arttırıldığında "Surat" hususunda aynı oranda olumsuz etkileme bahis konusuna olacağına ve dava konusu olayda ise;

Sanıklara isnat olunan eylemin, olay tarihi olan 15.12.1979 günü İstanbul, Şişli-Siyasal Bilgiler Yüksek Okulu'nda öğrenci olan sanıkların okulda kavga edip birbirlerine müessir fiil ika ettikleri ve bu meyanda okulda bazı eşyalarında hasara uğramış olduğu iddiasını kapsadığı anlaşıldığına ve dava konusu fiilin işbu mahiyeti ile sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar olarak kabul edilemeyeceği gibi adı geçen sanıkların sözü edilen eylemi sıkıyönetim ilânını gerektiren suçları işleyenlerin takip ettikleri "İdeolojik" maksatla işlemiş olduklarını zahire çıkararak dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve herne kadar tarafların karşıt görüşlü oldukları belirtilmekte isede; tetkik konusu olayda olduğu gibi eylemin "ideolojik maksatla" işlenmiş olduğunun tesbiti edilememesi ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatla olarak işlendiğine dair delil bulunmamasına karşın, sırf failin mağdurun ideolojik bir görüşü benimsemiş olmaları nedeniyle herkesin sıkıyönetim halleri dışında olağan hallerde işleyebileceği bir suçun işlenmiş olması hasabiyle sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi 2. cümlesinde yer alan irtibatlı "ve 15. maddenin 1. fıkrasında açıklanan "sıkıyönetim ilânına ve faaliyetlerine ilişkin" olma koşullarının, ne nitelikte ve ne nicelikte olursa olsun bütün suçlar için mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği şeklindeki kural ile bağdaşmıyacağı ve netice itibariyle işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından çok önce işlendiği iddia olunan dava konusu fiilire sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmıyacağı düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyım.

Üye

Fethi Özdural

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Öner